

EGY TÖRVÉNYTISZTELŐ POLGÁR

LAW ABIDING CITIZEN

MÁTYÁS IMRE*

Jelen tanulmány formabontó módon, gyakorlati szempontból, egy konkrét, ám igen szerte-ágazó jogeseten keresztül mutatja be a magyar jogalkalmazás egy szeletét. Létezik-e *ius-tizmord*? Mit tehet a jóhiszemű állampolgár, ha a bíróság elhúzódo eljárásban ugyan, de megítéli a jogos követelését, ám ahhoz nem tud hozzájutni? Beszélhetünk-e méltányosságról? Mi van a jogon túl? Ezen kérdésekre keressük a választ a tanulmányban.

Kulcsszavak: felszámolás, méltányosság, a jog uralma, joggyakorlat, EJEB

The present study displays a part of the Hungarian jurisdiction in a groundbreaking way, from a practical point of view, through a specific, but very diverse case. Is there justice? What can a citizen in good faith do if the court awards his rightful claim in a protracted procedure, however, the decision cannot be enforced? Can we talk about equity? What is beyond the law?? These questions are investigated in the present paper.

Keywords: liquidation, equity, rule of law, jurisdiction, ECHR

Bevezetés

A jogi egyetemen a hallgatók megtanulják a jogi gondolkodásmódot, a jogi szókinccset és a jogi etikát. Megismerkednek a jogszabályokkal, amelyek anyagi jogi része az állampolgárok mindennapi magatartását és viselkedését szabályozza, és az eljárásjogi normákkal, amelyek a bíróságok és más hatóságok előtt folyó ügyek lebonyolítása tekintetében tartalmaznak rendelkezéseket. Teoretikusan a fórumok minden esetben a jogszabályoknak megfelelően járnak el,¹ elfogulatlanul, pártatlanul,

* DR. MÁTYÁS IMRE,
PhD egyetemi docens, ügyvéd,
Miskolci Egyetem ÁJK
Civilisztikai Tudományok Intézete
Európai jogi és Nemzetközi Magánjogi Intézeti Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
joggodfa@uni-miskolc.hu

¹ Alaptörvény, R) cikk:

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

Alaptörvény XXIV. cikk:

az igazság felderítése jegyében munkálkodnak, sőt, jogalkalmazói tevékenységük során figyelembe veszik a törvények megalkotásának célját és azok szellemét, valamint figyelmet fordítanak a méltányosság elvére is.²

A gyakorlat azonban megmutatja, hogy ez nem minden esetben van így. A gyakorló jogászok, bár erről nyilvánosan nagyon kevés szó esik, rendszeresen tapasztalják, hogy valamely fórum nem megfelelően végzi a dolgát. Ez a megismerés

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatok teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.

Alaptörvény XXVIII. cikk:

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Alaptörvény 26. cikk:

(1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

Alaptörvény 29. cikk:

(1) A legfőbb ügyész és az ügyészség független, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként, mint közvádó az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

² Az *aequitas* érvényesülésének lehetőségéről ld. bővebben: NÓTÁRI Tamás: *Summum ius summa iniuria. Magyar Jog* 2004/7., 385–393.

nem abból fakad, hogy polgári ügyekben nem valamely félnek megfelelő ítélet születik, mert ami általában kedvez az egyik félnek, az pont annyira rossz a másiknak. Nem is csak arról, hogy büntetőügyben a szükséges és arányos szankció szülessen meg, vagy egyáltalán meginduljon, illetve csak akkor induljon a büntetőeljárás, ha az valóban megalapozott. Sokkal inkább arról van szó, hogy az időnként előforduló, *iustizmord*³ jellegű ítéletek miből fakadnak. A tényállás nem megfelelő felderítése alapvető oka a téves döntéseknek, de sajnálatos módon a szándékos, hivatali visszaélés bűncselekményét megvalósító magatartások is rendre nyilvánosságra kerülnek.⁴

Fekete bárányok persze minden jogászai hivatásrendben találhatók, de a jogalkalmazás csúcán álló bírák, illetve a bűnüldözés letéteményeseiként számontartott rendőrök és ügyészek megtévedése esetén a nyilvánosság döbbenete és felháborodása jóval nagyobb. Ezek a pozíciók ugyanis megtestesítik a közbizalmat, következésképpen teljes feddhetetlenséget követelnek. Ahogy a joghallgatók tátott szájjal, pissenés nélkül ülnek egy-egy tárgyaláson, ahogy a pulpitusán ítélkező, szigorú és nagy tekintélyű bírót figyelik, pontosan úgy megy ki az erő a laikusok lábából, ha meg kell jelenni a bíróság előtt és válaszolni kell annak kérdéseire. Ezt a jogalkalmazói feladatot csak a legnagyobb fokú tekintéllyel és az ehhez nélkülözhetetlenül szükséges, megkérdőjelezhetetlen közbizalommal felruházva lehet ellátni, amely közhatalmi tóga felöltésének előfeltétele a magas szintű szakmai felkészültség, a makulátlan erkölcsi feddhetetlenség és a *Iustitia* bekötött szemével fémjelzett pártatlanság. A három tartalmi elemből csak egyetlen hiánya is erodálja az adott jogalkalmazó tekintélyét, megingatja az igazságszolgáltatásba vetett hitet, csorbítja, és toxikus módon ássa alá a közbizalmat.

A pozíciójuk betöltésére alkalmatlan jogalkalmazók, hacsak súlyos bűncselekményt nem követnek el, többnyire háborítatlanul, egészen nyugdíjazásukig a helyükön maradnak. Adott esetben még a bűncselekmény elkövetése sem elegendő a tisztségükből való eltávolításhoz, hiszen az vagy nem derül ki, vagy az egyértelmű tényállás ellenére sem indul meg az az eljárás, ami hivatalvesztéshez vezetne.

A jelen írásban bemutatásra kerülő jogeset egy törvénytisztelő polgár metarealistikus kálváriáját mutatja be, egy több mint 20 éve húzódó, igen komplex és rendkívül tanulságos eljárássorozaton keresztül. A jogeset valódi, a szereplők hús-vér emberek, többnyire jogászok, akikben egy a közös. Jogalkalmazói oldalon közreműködtek egy elképzelhetetlenül szürreális végkifejlet előidézésében, amely egy rutin felszámolási eljárásnak indult, azonban mintegy 100 millió forint kárt okozó csalást, sikkasztást és egyéb bűncselekményeket megvalósító folyamatba torkollott. Az abban részt vevő személyek, bírák, ügyvédek, rendőrök, felszámolók, így vagy úgy, mind közremű-

³ August Ludwig von Schlözer használta először a kifejezést a Reichspostreuter 1783. január 4-i számában. Erről bővebben: Silke WOLFRUM: Anna Göldi, „Hexe” als Justizmordopfer. <https://www.br.de/radio/bayern2/sendungen/kalenderblatt/0401-hexe100.html> (A letöltés ideje: 2023. november 18.)

⁴ Most is folyik a büntetőeljárás az egyik járásbíróság bírója ellen, illetőleg nemrég tartóztatták le saját kapitányságán az egyik megyei jogú város rendőrkapitányát.

ködtek abban, hogy a cselekményt el lehessen követni és következményeit viszonylag enyhe szankcióval, vagy akár büntetlenül el lehessen kerülni.

Ezen személyek jó része, nem meglepő módon, még ma is hivatalban van, megbecsült tagjai a jogászai társadalomnak, azóta is végzik munkájukat.

A városok, személyek neveit ennek megfelelően nem tárjuk a nyilvánosság elé, ügyszámokat sem írunk, bár bizonyosan lesznek olyan, az elmúlt 25 év jogi történeteiben tájékozottabb olvasók, akik párhuzamot tudnak vonni a leírtak és bizonyos személyek között. A valósággal való bármely egyezés bizonyosan nem a véletlen műve.

1. A kezdetek

A történet a '90-es évek végének Magyarországon, a vadkapitalizmus csillapodó időszakában kezdődött. Egy sikeres, self-made építési vállalkozó (a továbbiakban: törvénytisztelő polgár), aki már a 80-as években felhívta magára a figyelmet azzal, hogy igen magas épületek építését vagy felújítását is meg tudta oldani, kapott egy üzleti ajánlatot. A nyugati határ közelében, külföldi megrendelő megbízásából kellett szállodát építeni. A feladat nem tűnt kivitelezhetetlennek, és pénzügyileg is kecsegtető volt, a megrendelő fizetőképességnek tűnt, így nem volt akadálya a vállalkozási szerződés megkötésének és a kivitelezés megkezdésének.

A létesítmény határidőben elkészült, azonban a megrendelő nem fizetett. Az ok esetünkben lényegtelen, de azt hozzá kell tenni, hogy az építőiparban ez már akkor és sajnos azóta sem számít különösebben meglepő eseménynek.⁵

Miután a külföldi megrendelő elmulasztotta megfizetni a vállalkozói díjat, a törvénytisztelő polgár, más lehetőség nem lévén pert indított az ingatlan fekvése szerint illetékes bíróságon, amely meglehetősen messze esett lakóhelyétől. A per, bár a tényállás viszonylag egyértelmű volt, a megszokott, kényelmes mederben csordogált, azonban a számla kiállítása okán esedékes általános forgalmi adót már követelte az adóhatóság. Ez nagyságrendileg 16 millió forint volt. Bár az ingatlan tulajdoni lapján feltüntették a perfeljegyzést, így a megtérülés biztosnak látszott, az alvállalkozók is kérték a pénzüket. A törvénytisztelő polgár nem szeretett tartozni, sosem tartozott életében, így eladta a cég működéséhez szükséges gépeket, eszkö-

⁵ Köztudott, hogy az elmúlt húsz évben áldatlan állapotok uralkodtak az építőiparban: gondoljunk csak a körbetartozásokra, ki nem fizetett alvállalkozók tömegeire, a fekete-munkára, vagy a szándékosan csődbe vitt cégekre. A jogalkotó a helyenként átláthatatlan jogi és gazdasági viszonyok rendezése érdekében szigorúbb fellépést ígért, amelynek keretében megszületett az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről szóló 193/2009. Korm. rendelet módosítása. A jogszabály külföldi mintára, bevezeti többek között a fedezetkezelés intézményét, amely a láncartozásokat hivatott megakadályozni. Az új rendelkezések számos tartalmi követelményt támasztanak a teljesítések igazolásával, a fizetési feltételekkel, illetve ezek határidejével, valamint a műszaki átadás-átvétel folyamatával kapcsolatban.

zöket, hogy az alvállalkozókat ki tudja fizetni, illetőleg kölcsönt is vett fel, hogy az APEH követelését kiegyenlítse.⁶

Mint várható volt, a törvénytisztelő polgár megnyerte a pert a megrendelővel szemben, ehhez azonban igen komoly költségeket kellett előlegeznie saját forrásból, mind az eljárási illetékek, szakértői díj, mind pedig ügyvédi költség és útiköltség tekintetében. De mindezt örömmel tette, mert biztos volt benne, hogy a tárgyi ingatlan értékesítését követően hozzá tud jutni az őt jogosan megillető vállalkozói díjhoz, valamint a jogérvényesítéssel kapcsolatban felmerült költségekhez. Egy ideális világban, jól működő piacgazdaságban, a jog uralma⁷ alatt működő társadalomban ez így is történt volna. Lássuk, mi történt ehhez képest Magyarországon.

2. A felszámolási eljárás

Gyakorló jogász berkekben köztudott, hogy a felszámolási eljárásban szinte minden megtörténhet. A tárgyi esetben zajló felszámolás menete azonban még a legélénkebb fantáziában megjelenő eseményeket is túlszárnyalta.

Történt, hogy a külföldi megrendelő nemteljesítése miatt fizetéseképtelenné vált cég felszámolására az egyik vidéki nagyváros közismert felszámolója került kijelölésre. Ez a személy korábban az adóhatóságnál dolgozott osztályvezetőként, majd rendkívül jól jövedelmező felszámoló irodát nyitott. Az adott város közéletének

⁶ Az adóhatóságnak egyetlen szempontot kell figyelembe venni, hogy az előírt vagy felmerült adó befizetésre kerüljön az államháztartásba. Jelen esetben az általános forgalmi adót akkor is meg kellett fizetni, ha a jogosult a vállalkozási díjat egyébként nem kapta meg. Ez az állami költségvetés szempontjából érthető, azonban a vállalkozások számára méltánytalan rendelkezés, amint ez a történetből majd ki is derül. Fenti áldatlan állapot megoldására született meg a fordított áfa intézménye, amely 2006. július 1-jétől került bevezetésre Magyarországon. A jogalkotó elsősorban a jogtalan áfa-visszaigényléseket próbálta minimalizálni ezen intézkedéssel, de akarva-akaratlanul segítségére sietett a ki nem fizetett számla áfatartalmával kapcsolatos nehézségekkel szembesülő vállalkozásoknak is. A fordított áfa kifejezetten előnyös a kivitelező számára, mert a jogintézmény lényege szerint nem kell áfát számláznia a megrendelőnek. Nem kerülhet ugyanis olyan, gazdaságilag előnytelen helyzetbe, hogy a megrendelő még nem egyenlítette ki a számlát, neki viszont az abban felszámított áfát be kellene fizetnie az adóhatóságnak. Nagyobb összegnél ez akár a vállalkozás fizetéseképtelenségét is okozhatja, pontosan úgy ahogy ez jelen jogesetben is történt. A fordított áfáról részletesebben ld. az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 142. §-át.

⁷ Vö. Rule of Law – a jog uralma és/vagy Rechtsstaat – jogállam. Ehhez: „Aki a jogállam (illetve a joguralom) kérdéseinek tanulmányozásába kezd, meglehetősen különös dolgokkal találkozhat. Az első rögtön az, hogy a jelenségeket már pontosan megnevezni is nehéz. Amit a német kultúra hatására a magyar nyelvben jogállamnak, illetve »jogállamiságnak« nevezünk (Rechtsstaat, Rechtstaatlichkeit), azt az angol-amerikai szóhasználatban »joguralomként« (rule of law), régebbi kifejezéssel pedig a »jog elsőbbségeként« (supremacy of law) írják le.” A jogállam és változatai. Vázlat. Széchenyi Egyetem, Jogelméleti Tanszék <https://jet.sze.hu/images/A%20jogallam%20-%20v%C3%A1ltozat%20.pdf> (A letöltés ideje: 2023. november 20.)

egyik központi alakja volt, igen jó kapcsolatokat ápolott a jogászai hivatásrendek képviselőivel és a rendőrséggel is. A felszámoló bekapcsolódott az eredeti perbe, majd a máig is működő szálloda értékesítését követően, az iratok tanúsága szerint hozzájutott a bíróság által a törvénytisztelő polgár cégének megítélt több mint 40 millió Ft összeghez, azonban a felszámolási eljárás befejezése és az összeg kifizetése egyre csúszott.

Fontos megemlíteni a törvénytisztelő polgár ügyvédjének a szerepét az ügyben. Az említett jogász, akkoriban igen borsos munkadíj fejében⁸ képviselte a törvénytisztelő polgárt a meg nem fizetett vállalkozói díj érvényesítése iránt folyó perben, majd, amikor a bíróság tudomására jutott, hogy a gazdasági társaság fizetéseképtelen lett és felszámolási eljárás indult, természetesen bekapcsolódott a felszámoló is. Ő azonban nem kívánt az igen messze eső tárgyalásokon megjelenni, így, hogy, hogy nem, ugyanazt az ügyvédet bízta meg képviselésével, aki a törvénytisztelő polgár érdekében is eljár.⁹ Ekkor ugyanis még nem volt sejthető, hogy az ügyvéd és a felszámoló érdekei közelebb állnak egymáshoz, mint a hivatásuk szabályai szerint és esküjük alapján is képviselendő törvénytisztelő polgár érdekeihez.

2001-ben megindult tehát a fizetéseképtelenné vált cég felszámolása, a tartozások tagi kölcsönből kifizetésre kerültek, mind az állami költségvetés, mind pedig az alvállalkozók vonatkozásában, a követelés behajtását célzó eljárást a törvénytisztelő polgár saját, illetve családi forrásból finanszírozta. A szálloda értékesítését követően a felszámoló, 2003-ban hozzá is jutott a megítélt összeghez, és innen indult az érthetetlen időhúzás, hiszen a felszámolási eljárás csak nem akart lezárulni. Az ügyvéd, aki ugyanabban a városban mind a mai napig magas beosztású kamarai tisztségviselő, éreztette a törvénytisztelő polgárral, hogy el kellene érni a felszámoló jóindulatát, hogy minél hamarabb megtörténhessen a kifizetés, ennek pedig a legjobb módja, ha felújítja a házát. Ez meg is történt, a milliárdos vagyon-

⁸ Az ügyvédi munkadíj összege nem kifogásolható, hiszen régi alapvetés, hogy az szabad megállapodás tárgya az ügyvéd és ügyfele között. Ld. ehhez az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 28. § (1) Az ügyvédi tevékenység folytatására adott megbízás (a továbbiakban: ügyvédi megbízás) – e törvény és a Polgári Törvénykönyv eltérő rendelkezése hiányában – szabad megállapodás tárgya. 30. § (1) A felek – az e §-ban foglalt eltérésekkel – a megbízási díjban szabadon állapodnak meg. A felek költségátalány alkalmazását is kiköthetik.

⁹ Ütv. 20. § (1) Az ügyvéd, az európai közösségi jogász és a külföldi jogi tanácsadó (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: ügyvéd) nem vállalhatja ügyvédi tevékenység végzését olyan ügyfelek számára, akiknek az érdekei egymással ütköznek, továbbá akkor sem, ha az ügyfél érdekei az ügyvédnek az ügyön kívüli saját érdekeivel összeütköznek. E tilalom akkor is alkalmazandó, ha az érdekek jövőbeli összeütközése előrelátható.

(8) Az ügyvéd az ügyfelek érdekei összeütközésének lehetőségét a megbízás elvállalása után is folyamatosan köteles vizsgálni. Ha ennek során azt állapítja meg, hogy az (1) bekezdés alapján az ügyvédi tevékenység nem lenne vállalható egyidejűleg két vagy több ügyfél vonatkozásában, vagy a (7) bekezdésben foglalt feltételek nem teljesülnek, mind-egyik érintett ügyféllel köteles az összeférhetetlen ügyre a megbízást megszüntetni.

nal rendelkező felszámoló sem anyagköltséget, sem munkadíjat nem térített, a törvénytisztelő polgár pedig felújította a felszámoló házát, abban bízva, hogy így rövid időn belül hozzá tud jutni az őt megillető összeghez. Ezt a költséget és munkadíjat később, egy külön perben sikerült a felszámolóval szemben érvényesíteni.

Időközben eltelt öt év, de nem történt előrelépés az ügyben. A törvénytisztelő polgár mindeddig nem tett lépéseket, hiszen mind a felszámoló, mind pedig az ügyvéd olyan komoly, feddhetetlen erkölcsösséget megkívánó, közbizalmon alapuló pozícióban volt, amely garanciát jelentett számára, hogy ügyét a jogszabályok szellemében fogják elintézni. Az ügyvéd folyamatosan nyugtatta, hogy meg fogja kapni a pénzét, de ekkor már a felszámoló oldalán állt, annak érdekében, hogy a pénzt ne fizessék ki, hanem azon osztozzanak a felszámolóval. Ehhez az ügyvéd, mint utólag kiderült, még meghatalmazást is hamisított, amelyben a törvénytisztelő polgár családtagjai állítólag meghatalmazták, hogy őket is képviselje a felszámolási eljárásban, valamint a nevükben pénzt vegyen fel.

Teltek az évek, és 2007-ben a bizalom már olyan mértékben megingott, hogy a törvénytisztelő polgár büntetőfeljelentést tett a felszámolóval szemben. A megyei rendőr-főkapitányság a feljelentést elutasította. Arra hivatkozott, hogy a felszámolási eljárás befejezése előtt nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a felszámolóbiztos követett-e el bűncselekményt, vagy sem. E határozattal szemben a törvénytisztelő polgár panasszal élt, amelynek eredményeként a megyei rendőr-főkapitányság a nyomozást mégis elrendelte, és azt fokozott ügyészi felügyelet mellett folytatta le. E nyomozást 2008 májusában végül a megyei főügyészség szüntette meg. A nyomozást megszüntető határozattal szemben a törvénytisztelő polgár panasszal élt, amelyet a Legfőbb Ügyészség elutasított, ugyanakkor – hivatalból – csődbüntett miatt a nyomozás folytatását rendelte el. A folytatódó nyomozást a VPOP illetékes regionális hivatala folytatta le, amely a nyomozati iratokat vádemelési javaslattal megküldte a szomszédos megye városi ügyészsége részére. Igen nehezen tehát, csak többszöri nekifutásra sikerült egyáltalán nyomozást indítani a felszámoló ellen, aki, hogy ártatlanságát bizonyítsa, fénymásolt készpénzkifizetési bizonylatokat készített, amelyeken az látszott, hogy a törvénytisztelő polgár tizenkilencmillió forint összeget vett fel a felszámolótól. A laikusok számára is egyértelműen hamis okirati bizonyítékok kis szépséghibája azonban csak annyi volt, hogy a bizonylatok sorszámozására nem ügyeltek, és ugyanazon sorszámon több, eltérő összeg felvétele is szerepelt. Nyilvánvalóan védhetetlen volt azon kérdés, miszerint hol is van a felszámoló számlájára befolyt összeg, ha azt nem fizették ki a jogosultnak. Az ügyben eljáró magas rangú rendőr alezredes, a törvénytisztelő polgár azon felvetésére, miszerint nem lenne-e szükséges lefoglalni a felszámolótól az ügy iratait, beleértve a hamisított készpénzkifizetési bizonylatokat is, csak annyit válaszolt: *„A nyomozás során az Ön által felvetett kérdések tisztázása relevanciával nem bírt, erre ügyészi utasítás sem érkezett.”*

A felszámoló a hamis bizonylatokat a megyei bíróság előtt folyó eljárásban is becsatolta, ahol az eljáró bíró, bár az okirati bizonyítékok hamis voltát kétségkívül

fel kellett ismernie, nem hogy nem tett hivatalból feljelentést¹⁰, hanem azokat valószínűleg fogadta el és azokra (is) alapozta a vagyonfelosztási javaslat elfogadását. A megyei bíróság két, vagyonfelosztásra vonatkozó végzést is hozott a felszámolási eljárásban, 2005-ben és 2009-ben, ám azokat súlyos anyagi és eljárásjogi tévedésekkel terheltek lévén, a másodfokon eljáró ítélőtábla egyaránt megsemmisítette. Az elsőfokú bíróság ugyanis figyelmen kívül hagyta az időközben már másik ügyvéddel eljáró törvénytisztelő polgár adekvát bizonyítási indítványait,¹¹ majd azt rótta a terhére, hogy nem bizonyította kellőképpen hitelezői igényét. A vagyonfelosztási javaslatok megalapozatlanok, aránytalanok és súlyosan törvénytisztelő¹² voltak, ezeket a hibákat azonban az ítélőtábla felismerte és kiküszöbölte.

A 2001-ben indult felszámolási eljárást tehát még 2009-ben sem sikerült lezárni, ez pedig oda vezetett, hogy a felszámoló ellen indult, további károsultak által megtámogatott büntetőeljárás folyamán a felszámolóbiztos 2010 őszén törölték a felszámolói névjegyzékből. Emiatt fizetéseképtelenséget jelentett, és a céget felszámolták. Természetesen, mielőtt az inszolvencia bekövetkezett volna, a milliárdos vagyon biztos helyre került, oly módon, hogy a károsultak még csak véletlenül se kaphassák meg a nekik járó összegeket. A felszámoló felszámolása kapcsán eljáró felszámoló az időközben már törvényszék előtt folyó felszámolási eljárásban, 2013-ban bejelentette, hogy a törvénytisztelő polgárt több mint 67 millió forint hitelezői igény illeti meg.

A törvényszék, immár új felszámoló kijelölése mellett és másik bíró közreműködésével, hiszen az eljárást 9 év alatt befejezni képtelen bírót időközben előléptették az ítélőtáblára, 2013-ban, 12 év elteltével végre jogszerű vagyonfelosztási javaslatot fogadott el, és harmadszori nekifutásra le tudta zárni a felszámolást.

¹⁰ Vö. az akkor hatályos, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 171. § (2) A hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha külön törvény előírja, a köztisztviselő köteles a hatáskörében tudomására jutott bűncselekményt - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelenteni. A feljelentéshez csatolni kell a bizonyítási eszközöket, ha ez nem lehetséges, a megőrzésükről kell gondoskodni.

¹¹ „A hitelező azonban éppen ennek a kötelezettségének kívánt eleget tenni azzal, hogy könyvszakértő kirendelését indítványozta az adós teljes könyvelési anyagának felülvizsgálata céljából, amellyel a hitelező lényegében az okiratokkal szembeni ellenbizonyítás lehetőségével kívánt élni. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor azzal, hogy ezt a bizonyítási indítványt elutasította, elzárta a hitelezőt attól, hogy megkíséreljen eleget tenni a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek. Ilyen körülmények között viszont a hitelezővel szemben a bizonyítatlanság jogkövetkezményét jogszerűen nem alkalmazhatta volna.”

¹² További eljárási szabálysértést követett el az elsőfokú bíróság azzal is, hogy a felszámolónak a 3.707.632.- Ft összegű követeléssel összefüggésben tett – a tartalma szerint tartozásátvállalásnak minősülő – nyilatkozatát valamennyi hitelezővel (jogosulttal) nem közölte és emiatt olyan tartalmú vagyonfelosztási javaslat elfogadásáról határozott, amelyről valamennyi hitelező szabályszerűen nem értesült, továbbá azzal is, hogy a hitelezői igények kielégítéséről a felszámoló módosított vagyonfelosztási javaslatától eltérően rendelkezett.

A törvénytisztelő polgár nem volt boldog, hiszen nem tudott hozzájutni jogos követeléséhez, hiába ítélték letöltendő szabadságvesztésre a sikkasztó felszámolót, annak milliárdos vagyona időközben szublimált.

Még a felszámolás befejezése előtt, mivel az elsőfokú bíróság érthetetlen lassúsággal folytatta az eljárást, a törvénytisztelő polgár, *ultima ratió*ként az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. A nemzetközi szervezet megállapította a tisztességes eljáráshoz való joga megsértését, és a magyar államot elmarasztalta. Az ebből fakadó kártérítés talán elegendő volt arra, hogy a vállalkozói díj megfizetése okán folyamatban volt per eljárási költségeit fedezze. De ezzel még nem volt vége a jogrendszer labirintusában való tévelygésnek. Miután a hatóságok megnyugodtak abban, hogy a 12 éven át tartó felszámolási eljárás pont akkor ért véget, amikor a 2003 óta a felszámoló cég számláján lévő összeg már nem volt ott, így a törvénytisztelő polgár nem tudott hozzájutni jogos követeléséhez, más megoldás után kellett nézni. Mivel az ügyben eljáró (vagy el nem járó) megyei bíróság, illetve a megyei rendőr-főkapitányság egyaránt hibázott, és ezáltal időt adtak a felszámolónak, hogy a vagyont eltüntesse, okkal merülhetett fel a gondolat, hogy ezek a szervek cselekményük/mulasztásuk okán kártérítési felelősséggel tartoznak.

3. Utóöngék

A törvénytisztelő polgár ezért 2016-ban pert indított a szomszédos megye törvénytisztelőjén, mert a felszámolási eljárásban részt vett hivatalos, kiemelt közbizalommal felővezett személyek hibái, tévedései és bűncselekményei okán mindenét elveszítette. Ebben az eljárásban már ügyvédre se volt pénze, így magát képviselte a perben. Keresetét első fokon bizonyítottság hiánya miatt elutasították, többek között az alábbi megállapítás mentén: „...a felszámolási eljárás elhúzódása semmilyen formában nem eredményezné I. r. alperes kártérítési felelősségének megalapozását.”

A törvénytisztelő polgár fellebbezést nyújtott be az illetékességgel rendelkező ítéltáblához, kérve egyben, hogy azt a Fővárosi Ítéltábla bírálja el, mert helyben nagy nyomás nehezedhet a tanács tagjaira, és az elfogulatlanság biztosítása a felperes alapvető érdeke.¹³ A kizárási indítványt, miután a 15 ítéltáblai bíróból 3 jelezte érintettségét, 12 azonban elfogulatlannak vallotta magát, a Kúria elutasította.

¹³ „Fenn kell tartanom kizárási indítványomat, hiszen jelen ügyben nem csak a korábban az alsóbíróságokon, ma már az Ítéltáblán dolgozó bírák érintettek, hanem olyan személyek is, akik a(z) [*] elit belső köreihez tartoztak, és jó kapcsolatot ápoltak a jogalkalmazás minden szintjén álló döntéshozókkal. Ezen személyek a jogi és gazdasági élet meghatározó, széles körben ismert alakjai voltak, néhányan közülük még ma is azok, jóllehet számos feljelentés született ellenük, amelyek nyomán eljárások is indultak, felelősségüket azonban csak a legszűkebb, ám legnyilvánvalóbb esetekben állapították meg. Az eljárások többnyire már a nyomozás elrendelése előtt elhaltak.

Bár ezen személyek kapcsolati hálója foszlásnak indult, azt még ma is érzem olyan erősnek, hogy akár közvetve, akár közvetlenül hatást próbáljanak kifejteni a fellebbezési eljárásra. Elkerülhetetlennek ítélem, hogy a(z) [*] establishment, hiszen ne felejtjük el, jelen eljárásban vezető bírók, magas rangú rendőrtisztek, ügyvédek, felszámolók érin-

Az illetékes ítélőtábla 2018-ban elutasította a fellebbezést, többek között bizonyítatlanságra, valamint az eljáró szervek esetében a felróhatóság hiányára hivatkozva.¹⁴ Az indokolás legérdekesebb része így szól: „*Azt a tényt, hogy a felszámolás elhúzódott és ez sértette a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát, az EJEB ítéletének tükrében nem lehet vitatni, így az I. rendű alperes vitán felül jogellenesen járt el. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy a felperes jelen perben előterjesztett keresete az I. rendű alperessel szemben alapos.*” Tehát a megyei bíróság megsértette a törvénytisztelő polgár jogait, vitán felül jogellenesen járt el, de csak kicsit. Ha kicsivel jogellenesebben járt volna el, akkor talán már alapos lett volna a kártérítés megfizetésére irányuló kereset. Egybecseng ezzel az alábbi idézet: „*Személyes tapasztalatom, hogy a Kúria képes volt egy velem kapcsolatos munkaügyi ítéletében kimondani, hogy bár kétségtelenül jogsértést követtek el velem szemben, ez azonban önmagában nem jogosít fel engem kártérítésre.*”¹⁵

Így a törvénytisztelő polgár minden jogorvoslati lehetőséget kimerített Magyarországon, ami segítségére lehetett volna, hogy a számára jogosan járó, és a felszámolónak át is utalt összeghez hozzájusson.

2020-ban, utolsó esélyként, az utóbbi per kapcsán még egyszer felkereste az Emberi Jogok Európai Bíróságát, immáron az anyagi jogi szabályok megsértése kapcsán, azonban jöllehet, ezúttal teljesen más eljárást kifogásolt, az EJEB igen szigorú, *res iudicata*-val kapcsolatos szabályai miatt keresetét elutasították.¹⁶

tettek, valamilyen formában véleményt nyilvánítson az ügyben, és ez akár a legcsekélyebb mértékben is, de befolyásolja a végső döntést.

Ez az eljárás, ez a döntés számomra nem csupán egy fellebbezés, ez az életemet jelenti, amelyet a fent körülírt személyek tönkretettek. Ez a fellebbezés az utolsó esélyem, hiszen az évek során mindenemet elvesztettem, míg azok, akik szándékos büncselekmények sorozatát követték el velem és családommal szemben, büntetlenül élvezhetik galádságuk gyümölcseit.”

¹⁴ „Erre tekintettel a rendelkezésre álló adatok alapján kellett eldönteni azt, hogy az I. rendű alperes jogellenes magatartása, azaz a felszámolás ésszerű időn túl történt befejezése és az esetleges kár közötti okozati összefüggés fennáll-e. Ezek adatok azonban az okozati összefüggést nem igazolták. Épp ellenkezőleg: az volt megállapítható, hogy a felperes követelésének behajthatatlanságából eredő esetleges kára nem a felszámolás elhúzódásával, hanem a felszámoló adós vagyonának elvonásában megnyilvánuló jogellenes magatartásával van okozati összefüggésben, ez pedig nem függ össze azzal, hogy a felszámolás meddig tartott, a felszámoló ugyanis az adós rábízott vagyonát a felszámolás bármelyik szakaszában elvonhatta. Azért, hogy e jogellenes vagyonelvonás bekövetkezett, az I. rendű alperest nem terheli felelősség.”

¹⁵ „Tehát, mint megtapasztaltam, a magyar jog képes jogfilozófiailag abszurd lépésekre. Számomra elegendő volt a filozófiai megoldás: nyugodtan kijelenthettem, hogy ha a jog megsértésének hazánkban a Kúria szerint nem kell, hogy következménye legyen, akkor Magyarország nem jogállam.” STRIKER Sándor: Túl a jagon. *Élet és Irodalom* LXVI. évfolyam, 41. szám, 2022. október 14.

¹⁶ „The Court finds that these complaints are substantially the same that has already been examined by the court within the meaning of Article 35 § 2 (b) of the Convention. The Court declares the application inadmissible.”

Fenti döntés tehát a végállomást jelentette a törvénytisztelő polgár számára a 19 éve húzódó peres eljárások sorozatában.

Zárógondolatok

A törvénytisztelő polgár 2000-ben jóhiszeműen szerződést kötött, amelyet teljesített, azonban szerződéses partnere megszegte ígéretét és a szerződés rendelkezéseit. Jóllehet, a vállalkozói díjat nem kapta meg, maradéktalanul megfizette a kivitelező gazdasági társaság tartozásait, beleértve ebbe az áfát is, amelyhez a cég maga sosem jutott hozzá.

A törvénytisztelő polgár joggal bízott a törvényben és a jogban, hiszen ő maga, gazdasági tevékenysége folyamán mindig jogkövető magatartást tanúsított. Okkal feltételezhette, hogy az ügyeit intéző, azokban döntő hivatalos személyek is hasonlóképpen járnak el.

Tévedett.

A személyt és az aktában rejlő emberi sorsokat az ügyintézők számára csak egy ügyszám jelzi. A jogszabályok ridegek, személytelenek, a tárgyalótermekben, rendőrségi irodákban nincs helye érzelmeknek, ha helyenként előtörnek, annak figyelmeztetés, rendbírság, kivezetetés a következménye. A jogalkalmazás során még méltányosságnak sincs helye.¹⁷

Azonban az egyes ügyszámok igen komoly emberi sorsokat rejtenek, amelyek jóra vagy rosszabbra fordulása az adott ügy hatósági megítélésén múlik. Gyakorló ügyvédként számos olyan esettel találkoztam, amikor az ügyfelet olyan mélyen érintette az adott sérelem, hogy az gondolkodásának origójává vált. Kizárólag a vele szemben elkövetett jogellenes magatartás és annak reparációja foglalkoztatta, és evidencia volt számára, hogy a bíróság vagy egyéb eljáró hatóságok segítségére lesznek abban, hogy a világ egyenesbe kerüljön, és az igazság győzedelmeskedjék. Ez azonban sokszor nem így történik. Olyan döntések is születnek, amelyek a jogszabályoknak megfelelnek ugyan, de erkölcsi mércével mérve nyilvánvalóan igazságtalanok. Ekkor, minden jogorvoslati fórum kimerítése után merül fel a kérdés, hogyan tovább? Ha az állam, a jogrendszer, a bíróság nem segít, hova lehet fordulni?

A már idézett Celsus mondta, hogy a törvény ismerete nem a szavainak betartásában, de sokkal inkább erejének és hatalmának megértésében áll.¹⁸ Mai jogalkalmazásunk kizárólag a törvény szavait ismeri, célját és szellemét csak teoretikusan vagy még úgy sem vizsgálja. Ezért okkal merülhet fel a kérdés:

Mit tehet a törvénytisztelő polgár, ha a jog cserbenhagyja? Azaz, mi van a jogon túl?

¹⁷ Vö. *Ius est ars boni et aequi* – a jog a jó és a méltányos művészete. Publius Juventius Celsus (Dig. 1, 1, 1).

¹⁸ *Scire leges non hoc est verba earum tenere, sed vim ac potestatem* (Dig. 1, 3, 17).

Felhasznált irodalom

- [1] NÓTÁRI Tamás: Summum ius summa iniuria. *Magyar Jog* 2004/7., 385–393.
- [2] Silke WOLFRUM: Anna Göldi, “Hexe” als Justizmordopfer. <https://www.br.de/radio/bayern2/sendungen/kalenderblatt/0401-hexe100.html>
- [3] STRIKER Sándor: Túl a jogon. *Élet és Irodalom* LXVI. évfolyam, 41. szám, 2022. október 14.
- [4] *A jogállam és változatai*. Vázlat. Széchenyi Egyetem, Jogelméleti Tanszék. <https://jet.sze.hu/images/A%20jogallam%20-%20v%C3%A1zlat%20.pdf>

Jogsabályok jegyzéke

- [1] Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).
- [2] 2, Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény.
- [3] 3, Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény.
- [4] 4, A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (nem hatályos).
- [5] 5, az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről szóló 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet.